

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили
Університет митної справи та фінансів
Громадська організація «Асоціація науковців України», м. Київ
Громадська організація «Центр розвитку інноваційних технологій управління», м. Харків
Балтійська Міжнародна Академія (м. Рига, Латвія)
Поморська Академія (м. Слупськ, Польща)
Грузинський технічний університет (м. Тбілісі, Грузія)
Новий Болгарський Університет(м. Софія, Болгарія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції
**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**
(17-18 травня 2019 р.)

Харків- 2019

УДК 351.82
DOI: 10.5281/zenodo.2644943

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету цивільного захисту України (протокол № 8 від 25 квітня 2019 р.)

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії: Садковий В.П., д.держ.упр., проф.
Головний редактор: Домбровська С.М., д.держ.упр., проф.
Заступник головного редактора: Майстро С.В., д.держ.упр., проф.
Відповідальний секретар: Помаза-Пономаренко А.Л., к.держ.упр.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст і стилістику матеріалів, поданих у редакції авторів.

Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 травня 2019 р. / за заг. ред. В. П. Садкового. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2019. – 347 с.

2. Збарський В. (2010). "Соціальна інфраструктура", "як фактор вигляду створенню". Науковий вісник Національного університету біоресурсів та прикордонних підприємств. – 2010. - № 154 (1). – С. 152–160.
3. Коробка С.В. Проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні / С.В. Коробка, Т.Г. Пенцак // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. – 2017. – т. 19, №76. – С. 67-71.
4. Кухар В.П. Проблеми України - перехід до сталого розвитку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.medved.kiev.ua/arhiv_mg/stat_98/98_3_1.htm.
5. Лібанова Е.М. Людський розв'язок в Україні: історичний вимір трансформації державної соціальної політики. Колективна монографія. К.: 2014. ISBN 978-966-02-7289-7.
6. Прокопа І. (2007). Сільські території України: дозвіл і реабілітація розробок. Економіка України. -2007. № 6. – С. 50–59.

Безсонний В.Л.

БАСЕЙНОВИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Постановка проблеми. Державне управління екологічною безпекою водних ресурсів розглядається як один із найважливіших чинників сталого розвитку суспільства і віднесено до пріоритетних напрямків національної політики України.

Сучасний незадовільний екологічний стан водних об'єктів показує, що проблеми у сфері охорони вод від техногенного забруднення та виснаження не тільки не знайшли вирішення, а й значно загострилися, особливо в останні роки. Відсутність басейнового принципу контролю, управління і відповідальності за стан поверхневих вод призводить до того, що найчастіше основні забруднюючі об'єкти промисловості, що впливають на екологічний стан поверхневих вод, розташовані на території одних областей, а споживання води з цього джерела відбувається на території інших. Очевидно, що адміністративно-територіальний принцип управління екологічною безпекою водних ресурсів не відповідає сучасним вимогам щодо безпечного водокористування та покращення екологічного стану поверхневих вод. Процеси управління екологічною безпекою поверхневих вод зазнали значного реформування та вдосконалення в усіх розвинених країн світу.

Виклад основного матеріалу. Басейновий принцип управління водними ресурсами – це сучасний підхід до державного управління водними ресурсами, де основним суб'єктом управління виступає річковий басейн. Причому річковий басейн виступає в якості системи із установленими екологічними, соціальними та економічними зв'язками. Даний підхід надає можливість

передбачити наслідки людської діяльності для завчасного попередження екологічних та техногенних катастроф. Басейновий принцип державного управління водними ресурсами визначає передумови та напрями створення в Україні сучасного механізму використання, охорони та відтворення вод, який відповідатиме найбільш ефективній міжнародній практиці і надасть змогу реалізувати стратегію державної політики, спрямованої на запобігання виснаження водних ресурсів та досягнення і підтримання необхідної екологічного стану поверхневих вод для питного водопостачання.

Основна аргументація на користь державного управління екологічною безпекою на рівні річкового басейну полягає в щораз вищій ролі водного фактору, що лімітує розвиток і розміщення виробництва. Саме водні об'єкти, по-перше, найчастіше є чинником поширення забруднень і їх акумуляції, по-друге, у межах басейну замикаються кругообіги речовин, тобто реалізується більшість балансів. Із концепцією басейну пов'язані основні уявлення гідрології суші й інших наук, які вивчають водні ресурси [1].

Те, що басейновий принцип державного управління екологічною безпекою водних ресурсів полягає в тому, що основною одиницею управління є територія річкового басейну, зокрема, вказують дослідження В. А. Сташука. Річковий басейн – єдина просторово-екологічна система, головним компонентом якої є річка У басейні діє цілий комплекс чинників, які створюють його специфіку й визначають сукупно умови формування обсягу, режиму та екологічного стану водних ресурсів. Закономірності функціонування цієї системи, процесів, що відбуваються в ній, забезпечують її стійкість і динамічність розвитку.

Усвідомлення міжнародним співтовариством проблем, пов'язаних із кількістю та екологічним станом прісної води, призвело до вироблення основ концепції ІУВР – інтегрованого управління водними ресурсами (англ. – IWRM, Integrated Water Resources Management) на початку 90-х рр. минулого століття на рівні Організації Об'єднаних Націй. Наразі принципи ІУВР застосовуються у багатьох державах щодо їхніх внутрішніх водних шляхів і прибережними державами – щодо міжнародних водотоків. Водночас, питання ІУВР залишаються малодослідженими українською екологічною наукою. Вказані обставини спонукають до подальших досліджень екологічних аспектів інтегрованого управління водними ресурсами міжнародних водотоків, в тому числі питань сутності, принципів, актуальних проблем та перспектив реалізації ІУВР міжнародних водотоків [2].

Поняття басейнового підходу в державному управлінні екологічною безпекою поверхневих вод використовується у світовій практиці у зв'язку з інтегрованим управлінням водними ресурсами. Згідно визначення, наданого Технічним комітетом Глобального Водного Партнерства ІУВР – «це процес, який сприяє скоординованому розвитку та управлінню водними, земельними та пов'язаними з ними видами ресурсів для забезпечення максимального економічного та соціального добробуту на справедливій основі без загрози для стійкості життєво важливих екосистем» [3].

Відповідно до [4] впровадження інтегрованого підходу до управління екологічною безпекою водних ресурсів здійснюється шляхом розробки плану управління річковим басейном, що є основним засобом підтримки та удосконалення обґрунтованого менеджменту водних ресурсів, і передбачає активне залучення усіх заінтересованих сторін у цей процес.

Розуміння необхідності вирішення водно-екологічних проблем шляхом впровадження інтегрованих підходів в державному управлінні водними ресурсами знайшло своє відображення у Законі України «Про основні засади державної екологічної політики до 2020 року», яким визначено, що система державного управління в галузі охорони вод потребує невідкладного реформування у напрямі переходу до інтегрованого управління водними ресурсами.

Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну Дніпра до 2020 р. [5] передбачає реалізацію державної політики, спрямованої на подальше удосконалення та впровадження управління водними ресурсами за басейновим принципом, що є складовою інтегрованого управління.

Основним завданням басейнових управлінь водних ресурсів є забезпечення державного управління водними ресурсами, реалізація державної політики у сфері використання, збереження та відтворення поверхневих вод, забезпечення потреб населення та галузей економіки водними ресурсами, розв'язання водогосподарських і екологічних проблем на території басейну [6].

Для реального здійснення реформи системи державного управління екологічною безпекою в межах річкового басейну вважається доцільним серед першочергових заходів отримати інформацію про дійсний екологічний стан водних ресурсів, для цього потрібно здійснити екологічну оцінку поверхневих вод з урахуванням гідрохімічних, токсикологічних, бактеріологічних, радіологічних показників; встановити диференційовану плату за використання водних ресурсів залежно від водозабезпечення та екологічного стану поверхневих вод певного регіону. А для забезпечення ефективної роботи управлінь необхідно виконувати наступні задачі: проводити безперервний екологічний моніторинг та дослідження стану водного середовища; узгоджувати інтереси і дії суб'єктів управління водними ресурсами для поліпшення екологічного стану регіону; виконувати регулярний збір, аналіз, обмін і розповсюдження інформації про стан водних ресурсів і екосистем та ін.

Висновки. Таким чином, державне управління екологічною безпекою річкового басейну та його реалізація через інтегроване управління водними ресурсами є усвідомленням міжнародним співтовариством проблем, пов'язаних із кількістю та екологічним станом прісної води. Відповідно до вимог Водної Рамкової Директиви Європейського Союзу в основі інтегрованого управління водними ресурсами є плани, в яких прописують порядок здійснення заходів з оптимізації структури використання водних ресурсів. Але на сьогодні відсутні методології та методики саме організаційних заходів, спрямованих на підвищення екологічної безпеки поверхневих джерел водопостачання.

Література:

1. Костюк О.О. Особливості басейнового принципу управління водними ресурсами. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Географічні науки. 2012. №18. С. 17–22.
2. Кулько А. В. Інтегроване управління водними ресурсами міжнародних водотоків: проблеми та перспективи механізмів міжнародно-правової регламентації. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. №4. С. 107–112.
3. GWP Toolbox Integrated Water Resources Management [електронний ресурс]. сайт «Глобального водного партнерства». 2011. Режим доступу: http://www.gwptoolbox.org/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid
4. Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення. Київ, 2006. 240 с.
5. Загальнодержавна програма «Питна вода України» на 2006–2020 роки. *Відомості Верховної Ради України*, 2005, № 15, С. 243–255.
6. Водний Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1995, № 24, ст.189.

Біліченко А. П.

ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Питання фінансового контролю є особливо актуальним у наш час, адже якою б досконалою не була фінансова система та політика держави, вони не сприятимуть отриманню бажаних результатів без побудови ефективного фінансового контролю. Саме такий контроль здатний забезпечувати ефективний процес формування і використання фінансових ресурсів у всіх сферах економіки країни.

Актуальні питання фінансового контролю досліджували такі вчені: О. О. Анісімов, М. М. Головань, В. Д. Базилевич, В. Г. Дем'янишин, М. Г. Белов, М. Т. Білуха, О. Д. Василик, П. І. Гайдуцький, Г. М. Давидов, О. С. Даневич та ін. Однак, низка теоретичних і практичних аспектів залишаються недостатньо дослідженими та дискусійними й надалі.

Виклад основного матеріалу. Функціонування ефективної, якісної та прозорої системи державного фінансового контролю значно підвищує рівень довіри до держави як власних громадян, так і зарубіжної спільноти, а також створює необхідні умови для розвитку бізнесу, економічного зростання країни, формування сприятливого інвестиційного клімату тощо.

Реалізація ефективної політики у сфері державних фінансів посідає важливе місце у процесі регулювання економічного розвитку держави. Одним

виникнення.....	140
Мамедов Рамин - Государственная политика по защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций, предотвращение их возникновения..	142
Мельниченко О. А. - Проблеми зі забезпеченням належного державного управління пожежною безпекою.....	145
Олійников О. А. - Професійна самосвідомість як запорука успішної діяльності працівників ДСНС України.....	146
Рачок О.С., Мельников О.В., Гамарник А.А., Позігун С.А. - Морально – психологічний стан особового складу у бойових частинах ЗСУ та методи впливу на нього на сучасному етапі.....	149
Тогобицька В. Д. - Деякі методологічні аспекти професійного розвитку працівників ДСНС України.....	150
Чеберячко С.І., Чеберячко Ю.І., Радчук Д.І., Книш І.М. - Методика забезпечення охорони праці на державних підприємствах при використанні ЗІЗОД.....	153
Шевчук Р. Б. - Економічний механізм державного регулювання забезпечення безпеки при надзвичайних ситуаціях.....	156

Секція 4

Державна політика і управління окремих галузей економіки та соціально-трудових відносин.....	158
Антипцева О.Ю. - Проблеми застосування краудсорсінгу в практиці регіонального управління.....	158
Антонова Л. В. - Нові підходи до трансформації енергетичної політики держави.....	160
Баранов А.М., Западнюк Е.А. - Институциональная регламентация создания инновационных кластеров Беларуси и стран восточной Европы.....	162
Батир Ю.Г. - Державне управління продовольчою безпекою	165
Башлай Ю.В., Батир Ю.Г. - Державне управління соціально-економічним розвитком сільських територій України.....	168
Безсонний В.Л. - Басейновий підхід як основний інструмент державного управління водними ресурсами.....	171
Біліченко А. П. - Визначення ролі державного фінансового контролю у соціально-економічному розвитку України.....	174
Більовський М. О. - Напрями удосконалення публічного управління та адміністрування у сфері енергоефективності та енергозбереження в Україні.....	177
Близнюк А.С. - Шляхи удосконалення інфраструктурного забезпечення рекреаційної сфери в Україні.....	180
Бутник О.О. - Аналіз рівня життя населення як об'єкту ефективного державного управління.....	183
Вербицький О. В. - Механізми державного управління соціальною кризою.....	185
Вилгін Є.А. - Особливості державного регулювання регіональною	

Наукове видання

**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 травня 2019 року

Відповідальний – *С.М. Домбровська*

Національний університет цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська 94